

Poul Nyboe Andersen: Penge og Penges Værd. Det danske Forlag. Kbhvn. 1941.

Både i den økonomiske teori og den økonomiske politik har de senere år bragt adskillige nye værdifulde synspunkter frem på de områder, der har forbindelse med pengenes funktioner. Det drejer sig dels om spørgsmålene, hvorledes pengenes mængde i samfundet bestemmes, og hvorledes deres pris, renten, dannes. Men desuden om de virkninger på det hele samfund, som kan frembringes ved manipulationer med pengemængde og rente. På det sidste område har den traditionelle opfattelse været, at staten — eller centralbanken — kunde nøje sig med en diskontopolitik, mens indgreb af anden art, som vi f. eks. har set dem under verdenskrigen og efter 1930, var »planøkonomi« og for de fleste at se af det onde.

Indtil for kort tid siden var Danmark ret dårligt forsynet med pengelitteratur, hvori de nyere synspunkter var gennemført konsekvent. Men med lektor H. Winding Pedersens »Samfundøkonomiens grundtræk« og universitetsmanuduktør P. Nyboe Andersens »Penge og penges værd« er dette savn afhjulpet. Winding Pedersens bog er lærebog ved Handelshøjskolen, og penge teorien behandles i sammenhæng med den øvrige økonomiske teori. Nyboe Andersen derimod har trukket pengenes centrale problemer og nogle af de andre spørgsmål, som knytter sig nærmest dertil (priser og beskæftigelse), frem for at give dem en samlet, afrundende behandling. Hans bog vil ved sin letfattelige form og grundige behandling af adskillige vanskelige emner være meget egnet som supplement til Winding Pedersens bog og til andre økonomiske lærebøger. Men dens væsentligste opgave, som den også først og fremmest er lagt an på, er at give folk uden forkundskaber en rigtig forståelse af det, man undertiden kalder »pengenes mysterier«. Den bedste ros, man kan give bogen, vilde da være at sige, at den fik alle mysteriebegreber til at forsvinde fra læseren, så han sad tilbage med en klar forståelse af sammenhængen. Dette lykkes faktisk på de allerfleste punkter.

»Da bogen er skrevet med nutiden for øje, afviger den på en række punkter fra de ældre pengeteorier, man hidtil har levet på«, skriver Nyboe Andersen i forordet. Men ikke alene har han fået de nye tanker arbejdet ind imellem de gamle på en naturlig og konsekvent måde. Han har også haft held til at gøre fremstillingen så let forståelig, at enhver interesseret avislæser vil have stort udbytte af den.

Adskillige vil dog sikkert have vanskeligheder ved at gå ind på en del af de synspunkter, der anlægges i bogen; ikke fordi de er forkerte eller uforståelige, men fordi de afviger for meget fra gængs tankegang. Dette gælder således »erkendelsen af, at penge- og rentepolitikken er et lidet egnet middel til at regulere priserne. Man må have hånd i hanke med omkostningernes og avancernes højde, og det sker bedst gennem direkte løn- og indtægtskontrol i stedet for ved brug af diskontoskruen«. De mange, der finder denne opfattelse — som praktisk har vundet sejr under krise- og krigstidens reguleringer — forkert og skadelig, vil i hvert fald ikke uden overvejelse godkende Nyboe Andersens radikalere synspunkter. Men bogen har det store fortrin, at den gerne underbygger sine meninger med omhyggelige fremstillinger af årsagssammenhængen, og det er meget

Poul Nyboe Andersen: Penge og Penges Værd. Det danske Forlag. Kbhvn. 1941.

Både i den økonomiske teori og den økonomiske politik har de senere år bragt adskillige nye værdifulde synspunkter frem på de områder, der har forbindelse med pengenes funktioner. Det drejer sig dels om spørgsmålene, hvorledes pengenes mængde i samfundet bestemmes, og hvorledes deres pris, renten, dannes. Men desuden om de virkninger på det hele samfund, som kan frembringes ved manipulationer med pengemængde og rente. På det sidste område har den traditionelle opfattelse været, at staten — eller centralbanken — kunde nøje sig med en diskontopolitik, mens indgreb af anden art, som vi f. eks. har set dem under verdenskrigen og efter 1930, var »planøkonomi« og for de fleste at se af det onde.

Indtil for kort tid siden var Danmark ret dårligt forsynet med pengelitteratur, hvori de nyere synspunkter var gennemført konsekvent. Men med lektor H. Winding Pedersens »Samfundøkonomiens grundtræk« og universitetsmanuduktør P. Nyboe Andersens »Penge og penges værd« er dette savn afhjulpet. Winding Pedersens bog er lærebog ved Handelshøjskolen, og penge teorien behandles i sammenhæng med den øvrige økonomiske teori. Nyboe Andersen derimod har trukket pengenes centrale problemer og nogle af de andre spørgsmål, som knytter sig nærmest dertil (priser og beskæftigelse), frem for at give dem en samlet, afrundende behandling. Hans bog vil ved sin letfattelige form og grundige behandling af adskillige vanskelige emner være meget egnet som supplement til Winding Pedersens bog og til andre økonomiske lærebøger. Men dens væsentligste opgave, som den også først og fremmest er lagt an på, er at give folk uden forkundskaber en rigtig forståelse af det, man undertiden kalder »pengenes mysterier«. Den bedste ros, man kan give bogen, vilde da være at sige, at den fik alle mysteriebegreber til at forsvinde fra læseren, så han sad tilbage med en klar forståelse af sammenhængen. Dette lykkes faktisk på de allerfleste punkter.

»Da bogen er skrevet med nutiden for øje, afviger den på en række punkter fra de ældre pengeteorier, man hidtil har levet på«, skriver Nyboe Andersen i forordet. Men ikke alene har han fået de nye tanker arbejdet ind imellem de gamle på en naturlig og konsekvent måde. Han har også haft held til at gøre fremstillingen så let forståelig, at enhver interesseret avislæser vil have stort udbytte af den.

Adskillige vil dog sikkert have vanskeligheder ved at gå ind på en del af de synspunkter, der anlægges i bogen; ikke fordi de er forkerte eller uforståelige, men fordi de afviger for meget fra gængs tankegang. Dette gælder således »erkendelsen af, at penge- og rentepolitikken er et lidet egnet middel til at regulere priserne. Man må have hånd i hanke med omkostningernes og avancernes højde, og det sker bedst gennem direkte løn- og indtægtskontrol i stedet for ved brug af diskontoskruen«. De mange, der finder denne opfattelse — som praktisk har vundet sejr under krise- og krigstidens reguleringer — forkert og skadelig, vil i hvert fald ikke uden overvejelse godkende Nyboe Andersens radikalere synspunkter. Men bogen har det store fortrin, at den gerne underbygger sine meninger med omhyggelige fremstillinger af årsagssammenhængen, og det er meget

tænkeligt, at den virkelig vil kunne medvirke til, at »indstillingen ændres på dette vigtige punkt«.

Særlig interesse kan kapitlet om sammenhængen mellem valutapolitikken og pengemængden påregne. Dette aktuelle spørgsmål diskuteres ofte på basis af utilstrækkelig viden.

Svagest er måske sidste kapitel, hvor forfatteren på små fem sider gør et forsøg på at fremstille den dynamiske udvikling i et samfund, hvor forventningerne og planerne med hensyn til indkomst, investering og forbrug forandres. Det sker i et forenklet eksempel, som for de fleste læsere næppe er nok til at illustrere disse sammenhænge og deres betydning, men kun giver dem en flygtig fornemmelse af ophavet til forfatterens konklusion: hver gang vi står med en krone i hånden, er vi med til at bestemme over andres indtægt og beskæftigelse.

Men i de første 14 kapitler om penge og priser og den økonomiske aktivitet er bogen fyldestgørende og god.

Den fås kun direkte fra forlaget, Rysenstengade 16, og gennem brugsforeningerne. Pris 3 Kr.

Clemens Pedersen.

Det danske Marked (Tidsskrift udgivet af Professor, Dr. Max Kjær Hansen, Leder af Institutet for Salgsorganisation og Reklame ved Handelshøjskolen i København).

Midt i en Brydningstid, hvor nye Perspektiver for Verdensøkonomien og for de enkelte Landes Økonomi trækkes op, møder Handelshøjskolens initiativrige Professor, Dr. Max Kjær Hansen, frem med et nyt Tidsskrift »Det danske Marked«. Paa en Maade synes dette Initiativ dristigt, naar man tænker paa den Stilstandsperiode, Salgsarbejdet nødvendigvis er inde i for Tiden. Paa den anden Side forundres man — naar man sidder med dette nye Tidsskrift i Haanden — over, at Institutet for Salgsorganisation og Reklame overhovedet har kunnet undvære et saadant Meddelelsesmiddel i den store Arbejdsindsats, der har været gjort fra dette Instituts Side allerede i en Aarrække.

Formaalet med Tidsskriftet skitseres i en Introduktionsartikel af Professoren som værende »et Led i det Arbejde, der fra Institutets Side gøres for at være Formidler over for det salgspregede Erhvervsliv her i Landet saavel af nye Synspunkter og Systemer som af konkrete Oplysninger vedrørende Afsætningsvilkaarene i Danmark. Hertil kommer, at Tidsskriftet sigter imod at være Organ for den efterhaanden ikke saa lille Kreds, der har afsluttet Handelshøjskolens Studium i Salgsorganisation og Reklame, og som nu rent praktisk udfylder Pladser inden for det danske Salgsarbejde«.

Tidsskriftet bygger paa to Kredse af Medarbejdere. Den første Gruppe omfatter de *Lærerkæfter, der er knyttet til Studiet*, nemlig Lektor i Territorialøkonomi, cand. merc. Ejler Alkjær, Lektor i Statistik, cand. polit. Kjeld Bjerke, Lektor i Erhvervsgeografi, cand. mag. Johs. Humlum, Lektor i Reklameteknik, Civilingeniør Mogens Lichtenberg H. D., Lektor i Erhvervsret, Landsretssagfører Erik Petri og mag. art. Asger Langkjær. For at sikre Førstehaandsviden om de praktiske Forhold i de mindre Markeds-